

Vårdhygien - Covid-19

Regiongemensam vårdhygienisk rutin

Rekommendation för all hälso- och sjukvård samt kommunal vård och omsorg i Västra Götalandsregionen. Framtagen i samarbete mellan vårdhygienenheter i Västra Götaland.

Förändringar sedan föregående version

Ersätter version publicerad 2024-07-15. Avsnitt som inte längre är relevanta har tagits bort. Rutinen har innehållsmässigt anpassats till motsvarande rutiner för influensa och RS-virus.

Bakgrund och syfte

Syftet med rutinen är att förhindra smittspridning av covid-19 inom vård och omsorg.

Covid-19 är en akut luftvägsinfektion som orsakas av ett coronavirus, SARS-CoV-2, vilket först beskrevs i december 2019 och fick pandemisk spridning. Covid-19 kan förutom sedvanliga symtom vid luftvägsinfektion även orsaka bortfall av lukt- och smaksinne, magtarmsbesvär med diarré och hos äldre förvirring. Även asymtomatisk infektion förekommer. Sjukdomen är anmälningspliktig.

Inkubationstid: Oftast 2 – 5 dagar (kan variera mellan 2 – 10 dagar).

Smittvägar och smittsamhet

- Covid-19 sprids huvudsakligen via små och stora droppar från luftvägarna, i samband med hosta/nysningar, vid vissa typer av arbetsmoment med ökad risk för aerosolbildning (se nedan under skyddsutrustning) och vid nära kontakt mellan personer. I trånga utrymmen med otillräcklig/okänd ventilation kan det finnas risk för smittspridning även på längre avstånd.
- Covid-19 kan också överföras genom direkt/indirekt kontaktsmitta.

- Smittsamhet är störst i anslutning till insjuknandet, därefter avtar smittsamheten snabbt. Smittsamhet kan föreligga även dygnet innan symtomdebut.
- Vaccinationsstatus påverkar inte bedömningen av smittsamhet

Patient/vårdtagare kan betraktas som smittfri 5 dagar efter symtomdebut inklusive minst ett feberfritt dygn samt påtaglig allmän förbättring. Patient/vårdtagare med påtagligt nedsatt immunförsvar kan ha förlängd smittsamhetsperiod, individuell bedömning krävs.

Utförande

Det som inte omnämns specifikt hanteras enligt ordinarie rutin.

Misstänkt och bekräftat fall av covid-19 inom vård och omsorg (inklusive öppenvård)

- [Vårdhygienisk bedömning av riskfaktorer för smittspridning i vård och omsorg](#) gäller.
- Patient/vårdtagare vistas, under smittsam period, på eget rum med stängd dörr.
 - Mobilisering kan ske utanför rummet förutsatt att ingen annan patient/vårdtagare eller personal utsätts för smitta. Patient/vårdtagare förses med munskydd (om det tolereras) vid vistelse utanför vårdrum.
 - Flera patienter/ vårdtagare med bekräftad covid-19 kan vårdas i samma rum, förutsatt att annan smitta inte förekommer.
- Vid flytt till annan enhet, informera om pågående infektion och när personen bedöms som smittfri.

Skyddsutrustning

Skyddsutrustning nedan används så länge patient/vårdtagare bedöms smittsam.

- Vätskeavvisande munskydd (IIR) i kombination med heltäckande visir/skyddsglasögon används:
 - vid vårdnära arbete (inom 2 meter). Se [Munskydd - Praktisk hantering](#).
- Andningsskydd (FFP2 eller FFP3) med heltäckande visir, används:
 - vid sugning av nedre luftvägar, trakeotomering, intubering/extubering eller bronkoskopi

- utifrån riskbedömning t.ex. vid kraftig hosta, nyinsjuknad patient/vårdtagare särskilt i trångt utrymme, långvarig kontakt vid vak eller när flera smittsamma vårdas på samma rum.
- Andningsskydd sätts på och tas av utanför rum respektive bostad, se [Instruktion för användning av andningsskydd](#).

Transport av smittsam patient/vårdtagare

- Transportpersonal informeras och använder skyddsutrustning, enligt ovan.
- Minimera risk att exponera andra personer för smitta, t.ex. ska väntetider minimeras.
- Patient/vårdtagare som tolererar munskydd förses med detta. Patient/vårdtagare instrueras även i host- och handhygien och förses med engångsnäsduk och plastpåse för uppsamling.

Smittspårning

Covid-19 är inte smittspårningspliktig men smittspårning i slutenvård och kommunala boenden inklusive korttidsvård är fortsatt relevant för att förhindra smittspridning. Smittspårning omfattar period från symtomdebut och tills patient/vårdtagare bedöms smittfri.

Covid-19 är anmälningspliktig enligt smittskyddslagen. Det innebär att:

- Anmälan utförs från mikrobiologiskt laboratorium.
- Behandlande läkare utför klinisk anmälan i SmiNet efter positivt antigen test (i de fall anmälan inte utförs av laboratoriet).

Kartläggning av exponerad patient/vårdtagare

- Identifiera exponerad patient kvar i slutenvård och vårdtagare inom verksamheter där personer med hög risk för allvarlig sjukdom vistas (korttidsenhet, SÄBO och vissa LSS-boenden).
 - Som exponerad betraktas i första hand person vårdad i samma rum. Ta även hänsyn till lång och nära vistelse i gemensamt utrymme särskilt inom omsorgsverksamhet.
- Enhetens linjechef eller utsedd ersättare bistår behandlande läkare
 - i kartläggning av exponerade på egen enhet
 - med information till andra enheter där patient/vårdtagare vistats under smittsam period.

Exponerad patient/vårdtagare

Person som exponerats kan insjukna under inkubationstiden. Sannolikhet för insjuknande är störst under de första fem dagarna efter exponering.

- Exponerad **patient** inom slutenvård
 - vårdas och vistas på eget rum under 5 dagar efter senaste exponering. Patienter som exponerats vid samma tillfälle kan samvårdas. Eventuellt ledig vårdplats bredvid exponerad patient ska inte beläggas till dess inkubationstiden passerat.
 - uppmanas att direkt kontakta personal vid nytillkomna symtom på covid-19
 - provtas vid symtom och vårdas enligt denna rutin.
- Exponerad **vårdtagare** inom korttidsenhet, SÄBO och vissa LSS-boenden
 - bör vistas i rum/lägenhet och ha så få kontakter som möjligt under 5 dagar efter senaste exponering
 - bör avstå från sociala aktiviteter under 5 dagar efter senaste exponering
 - uppmanas att direkt kontakta personal vid nytillkomna symtom på covid-19
 - provtas vid symtom och vårdas enligt denna rutin.
- Mobilisering av symptomfri person kan ske utanför rum under kontrollerade former. Patient/vårdtagare kan vistas utomhus.
- Vid byte av vårdform, uppmana mottagande enhet att vara extra observant på symtom under 5 dagar efter senaste exponering.

Anhopning av fall - utbrott

Utbrott definieras här som anhopning av fall (≥ 2 patienter/vårdtagare ≤ 7 dagar) där det finns misstanke om smittspridning. Flera enstaka fall som inkommit med symtom på covid-19 bedöms inte som ett utbrott. Om en patient/vårdtagare insjuknar under pågående vistelse kan det vara vårdrelaterad smittspridning.

- Uppskatta utbrottets omfattning avseende antal verifierade fall, misstänkta fall samt exponerade.
 - Finns trolig smittkälla, t.ex. verifierat/misstänkt fall som vårdats på samma rum som nyinsjuknad person?
 - Finns andra misstänkta fall i omgivningen; närstående, personal, patienter/vårdtagare?
 - Kan annan person ha exponerats t.ex. på samma vådrum eller gemensamhetsutrymme?

- Dokumentera fall (misstänkta och konstaterade) i [Loggbok vid virusorsakad luftvägsinfektion](#).
- Säkerställ att regional rutin [Generella åtgärder mot smittspridning av virusorsakade luftvägsinfektioner inom vård och omsorg](#) är känd och efterlevs.
- Ta ställning till behov av information internt samt till övriga berörda verksamheter.
 - Informera samtliga patienter/vårdtagare och besökare om uppmärksamhet på symtom på covid-19.
- Begränsa vistelse i gemensamma utrymmen t.ex. matsal/dagrum.

Uppföljning

Medvetet avsteg från denna rutin dokumenteras i patientjournal om avsteg är kopplat till patient. Annan orsak till avsteg rapporteras i MedControl PRO eller befintligt avvikelssystem.

Ansvar

- Linjechef ansvarar för att denna rutin är känd och följs av alla medarbetare.
- Enhetens linjechef ansvarar för att kringpersonal (lokalvård, receptarie med flera) får information om skyddsutrustning.

Arbetsgrupp

Representanter arbetsgrupp

Ingemar Qvarfordt, hygienläkare, Vårdhygien Sahlgrenska universitetssjukhuset SU
Kerstin Möller, hygiensjuksköterska, Vårdhygien SU

Relaterad information

[Generella åtgärder mot smittspridning av virusorsakade luftvägsinfektioner inom vård och omsorg](#). Rutin

[Instruktion för användning av andningsskydd](#). Instruktion

[Loggbok vid virusorsakad luftvägsinfektion](#). Loggbok

[Munskydd Praktisk hantering](#). Instruktion

Kunskapsöversikt

[Basal hygien i vård och omsorg \(SOSFS 2015:10\)](#). Stockholm: Socialstyrelsen

[Basala hygienrutiner och klädregler](#). Vårdhandboken

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

[Covid-19 – behandlingsrekommendation](#). Läkemedelsverket

[Falldefinitioner vid anmälan enligt smittskyddslagen](#). Folkhälsomyndigheten

[Risker i arbetsmiljön, Avdelning VI: Smitta \(AFS 2023:10\)](#). Stockholm:

Arbetsmiljöverket

[Smittskyddslag 2004:168](#). Socialdepartementet

[Åtgärder mot smittspridning av virusorsakade luftvägsinfektioner inom vård och omsorg](#). Folkhälsomyndigheten 2024, artikelnummer: 2312

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Pernilla Eriksson, (perer13), Specialistläkare

Granskad av: Magnus Olsson, (magol1), Chefläkare

Godkänd av: Annette Treng Jarlshammar, (anntr2),
Utvecklingschef

Dokument-ID: SKAS9729-602154698-73

Version: 1.0

Giltig från: 2026-02-12

Giltig till: 2028-02-12